

Landbouwagenda 2008 - 2011

Voorwoord

De Beleidsnotitie Landbouw "Bloeiend Groningen" is 18 september 2002 door Provinciale Staten vastgesteld. De notitie is destijds opgesteld naar aanleiding van een toezegging tijdens de algemene beschouwingen. De Beleidsnotitie beschrijft de provinciale inzet voor de landbouwsector, met name vanuit een economische invalshoek. Andere onderwerpen, zoals water, natuur en landinrichting, zijn buiten beschouwing gelaten omdat deze in andere provinciale documenten ruimschoots aan de orde komen. We zijn inmiddels ruim vijf jaar verder. Met deze Landbouwagenda 2008 - 2011 schetsen wij een beeld van de activiteiten die wij deze collegeperiode op het gebied van het provinciale landbouwbeleid zullen ondernemen op basis van ons vigerende beleid.

Gedeputeerde Staten van Groningen
maart 2008

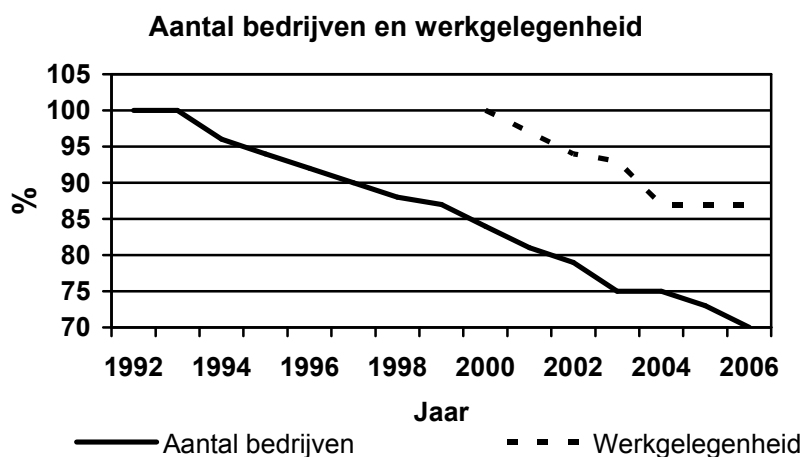
Inhoudsopgave	pag.
Inleiding	3
1 Landbouwkundige ontwikkelingen	4
2 Provinciaal beleid	5
3 Actiepunten uit de beleidsnotitie Landbouw "Bloeiend Groningen 2002 - 2007	6
4 De Landbouwagenda 2008 - 2011	7
<ul style="list-style-type: none"> - Kennis - Agribusiness - Structuurverbetering - Grootschaligheid koppelen aan kwaliteit en dierenwelzijn - Visserij - Klimaat - Energie - Glastuinbouw - Biologische Landbouw - Generieke projectondersteuning gericht op versterking, vernieuwing en verbreding 	

Inleiding

Het huidige provinciale beleid ligt vast in het tweede Provinciaal Omgevingsplan (POP 2) en het Programma Landelijk Gebied 2007-2013 (PLG). Dit is bestaand beleid en wijkt niet af van hetgeen in de Beleidsnotitie Landbouw "Bloeiend Groningen" uit 2002 is vermeld. Ook de landelijke en Europese beleidskaders zijn bekend en zullen de komende jaren niet aan onverwachte veranderingen onderhevig zijn. Desondanks hebben wij geconstateerd dat een actualisatie van de Beleidsnotitie op het gebied van uit te voeren acties gewenst is, onder andere door accenten die in ons collegeprogramma zijn gelegd. Het resultaat hiervan zal een Landbouwagonde zijn, waarin concrete acties zijn verwoord.

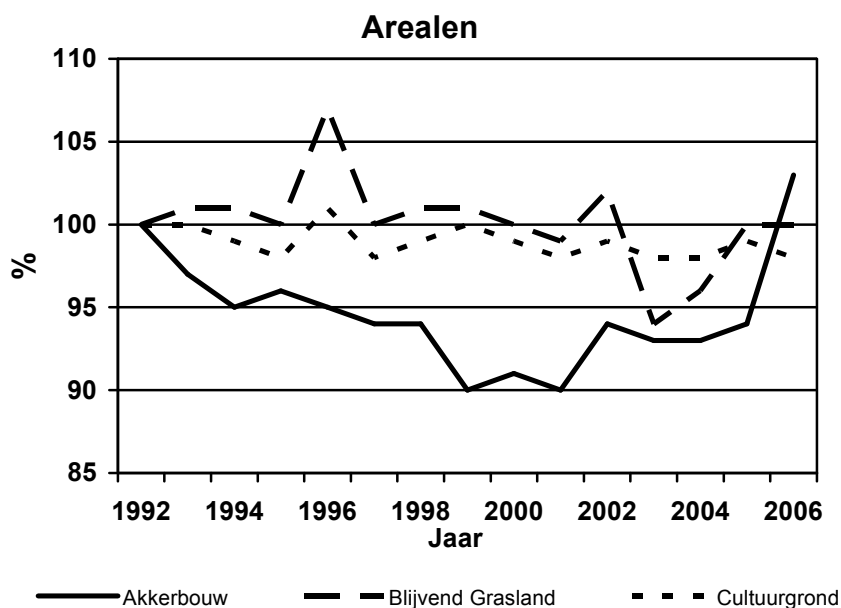
Na een korte uiteenzetting van de recente landbouwkundige ontwikkelingen (paragraaf 1) en het Provinciaal Beleid (paragraaf 2) staan we nog even stil bij de actiepunten uit de Beleidsnotitie Landbouw "Bloeiend Groningen" (paragraaf 3). We sluiten af met onze Landbouwagonde voor de komende jaren (paragraaf 4).

1. Landbouwkundige ontwikkelingen

Het aantal bedrijven en de werkgelegenheid in de landbouw is in de afgelopen jaren, conform de landelijke ontwikkelingen achteruit gegaan. In de provincie Groningen is deze afname minder snel dan in de rest van Nederland. De laatste drie jaar is de werkgelegenheid relatief stabiel gebleven.

De afname van het aantal bedrijven is gepaard gegaan met een verdergaande schaalvergroting. Hierdoor is het totale areaal cultuurgrond in de provincie Groningen relatief stabiel gebleven, dit in tegenstelling tot de rest van Nederland. Inmiddels staat één op de vijf bedrijven groter dan 100 hectare in Groningen.

De trend van de laatste jaren met een toename van de veehouderij heeft zich voortgezet. Deze toename is vooral gepaard gegaan met een toename van het areaal tijdelijk grasland, de hoeveelheid blijvend grasland is vrij constant. De ogenschijnlijke toename van het areaal akkerbouw wordt veroorzaakt doordat sinds 2006 ook de akkerbouwmatig geteelde tuinbouwproducten tot de akkerbouw gerekend worden.

2. Provinciaal Beleid

Sinds 2002 is het provinciale beleid in essentie gelijk gebleven. Het huidige beleid is gericht op het stimuleren van duurzame (economisch, ecologisch en sociaal) en kennisintensieve landbouw. Dit beleid is verwoord in het POP 2 en het Collegeprogramma. De uitvoering van het vigerende beleid is vastgelegd in het Programma Landelijk Gebied (PLG). Er vindt een accentverschuiving plaats in de richting van maatschappelijk verantwoorde en biologische landbouw, met meer aandacht voor de kwaliteit van voedsel, voedselveiligheid, dierenwelzijn en omgeving. Deze accentverschuiving, bijvoorbeeld op het gebied van intensieve veehouderij, zal zijn beslag krijgen in het nieuwe provinciale omgevingsplan. Voor het stimuleren van moderne en grootschalige landbouwproductie zijn in het bijzonder de Veenkoloniën, het Oldambt en het Hogeland de meest geschikte gebieden. Daarnaast is het beleid gericht op het benutten van kansen van nevenactiviteiten, zoals 'groen-blauwe dienstverlening' (maatschappelijke en commerciële diensten) door landbouwbedrijven. De landelijke wet- en regelgeving is generiek. Het provinciale beleid is vooral gericht op het bieden van kansen aan de landbouwsector, waarbij het in acht nemen van de landelijke regelgeving een randvoorwaarde is.

In 2008 zal het Europese beleid de zogenaamde *Health Check* ondergaan. De contouren hiervan zijn eind 2007 gepresenteerd. Eén van de belangrijkste wijzigingen betreft de werking van het beleid van directe inkomensondersteuning. Het doel van de sinds 2003 doorgevoerde hervormingen was het loskoppelen van inkomenssteun van productie. Dit is grotendeels gebeurd, in een beperkt aantal gevallen (o.a. aardappelzetmeel) is de steun nog gekoppeld. Deze gekoppelde steun moet in 2013 verdwenen zijn. De Commissie wil tot een verdere vereenvoudiging en uniformering van de inkomenssteun komen. Hierbij is het voor ons van belang dat de Europese middelen ook bij een andere uitbetalingssystematiek binnen de eigen regio blijven.

Het nieuwe Europese landbouwbeleid voorziet dus in een verdere afname van de inkomenssteun. Het is grotendeels aan de sector zelf om te bepalen hoe men de achteruitgang in inkomenssteun wil compenseren. De huidige prijsontwikkelingen maken echter duidelijk dat keuzes voor bepaalde gewassen niet alleen afhankelijk zijn van overheidssteun. De graanprijzen stijgen als gevolg van een sterk toegenomen vraag en een dalend aanbod. Hierdoor is de belangstelling voor de graanteelt weer aan het toenemen. Ook de aardappelzetmeelteelt profiteert van de hoge graanprijzen omdat de (graan)zetmeelprijs ook flink gestegen is. Dit heeft op zijn beurt weer gevolgen voor de ontwikkeling van de melkveehouderij en grondprijzen en -mobiliteit. Binnen deze marktontwikkelingen is de rol van de provincie Groningen een faciliterende. Het beleid is gericht op versterking, vernieuwing en verbreding, maar de exacte invulling hiervan zal in grote mate afhankelijk zijn van de kant die de agrarische sector opgaat.

Ons huidige beleid is erop gericht de agrarische sector de kansen te bieden die nodig zijn richting de toekomst. Uiteraard met inachtneming van (gebiedsafhankelijke) ecologische en sociale randvoorwaarden. Wij zullen daarom,

voortbordurend op het huidige beleid, waar mogelijk de landbouw in de verdere ontwikkeling faciliteren. Dit geldt niet alleen voor de primaire sector, maar ook voor de gerelateerde agribusiness. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- versterking: verbetering van productiefactoren, faciliteren van schaalvergroting en ketenontwikkeling maar ook adaptatie aan het veranderende klimaat.
- vernieuwing: stimuleren van initiatieven gericht op verduurzaming en verbetering van dierenwelzijn. Stimulering van alternatieve teelten, waaronder glastuinbouw.
- verbreding: stimuleren van initiatieven gericht op nevenactiviteiten, o.a. agrarisch natuurbeheer, energieopwekking en energieteelt.

3. Actiepunten uit de Beleidsnotitie Landbouw "Bloeiend Groningen" 2002-2007

In de periode 2002-2007 hebben wij 96 projecten ondersteund op het gebied van versterking, vernieuwing en verbreding van de landbouw. De provinciale bijdrage aan deze projecten heeft € 1.996.950 bedragen. In de Beleidsnotitie Landbouw "Bloeiend Groningen" is daarnaast nog een vijftal specifieke acties opgenomen:

- **Actie A:** Wij zullen eind 2002/begin 2003 zorg dragen voor een bundeling van recente landbouwcijfers voor onze provincie.
- **Actie B:** Wij zullen aangeven welke gevolgen de uitgevoerde onderzoeken en de vastgestelde nieuwe regelgeving op het gebied van ammoniak, mest en stank zal hebben op het huidige interim-beleid.
- **Actie C:** Wij zullen onderzoeken of een regeling voor de ondersteuning van duurzame en verbredingsactiviteiten ook buiten de Leadergebieden zinvol en mogelijk is.
- **Actie D:** Wij willen onderzoeken op welke manier begeleide inplaatsing (bijvoorbeeld via een grondbank) nuttig en zinvol is ten behoeve van inplaatsing van biologische melkveehouderijbedrijven.
- **Actie E:** Een extra inzet voor streekproducten vinden wij gewenst. Wij zullen daarom nader bepalen hoe deze extra inzet vorm gegeven kan worden.

Wij hebben deze acties opgepakt met de volgende resultaten:

Actie A: Publicatie Landbouw in Cijfers 2002.

Actie B: Bedrijven zijn in kaart gebracht op basis van het interimbeleid intensieve veehouderij. De Wet Ammoniak en Veehouderij is begin dit jaar door de tweede kamer vastgesteld. Dit heeft gevolgen voor de contouren van te beschermen gebieden en daarmee ook voor het aantal bedrijven dat hiermee in Groningen te maken krijgt. Een definitieve kaart wordt in de eerste helft van 2008 door de afdeling LGW gemaakt.

Actie C: Er is voor gekozen verduurzaming en verbreding op projectmatige basis op te pakken. Financiering vindt plaats via provinciale kredieten en het PLG.

Actie D: Op basis van signalen uit de markt hebben wij geconcludeerd dat het begeleid inplaatsen van biologische melkveehouderijbedrijven niet kansrijk is. De belangstelling vanuit de sector voor een dergelijke regeling is niet groot, omdat via de grondbank de exacte locatie van het nieuw te stichten biologische bedrijf vastligt. De kans dat een klaargelegde locatie ook 'past' bij een belangstellende ondernemer wordt in de praktijk niet groot geacht.

Actie E: Op ons initiatief is het project Keurmerk Streekproducten gestart. Uw Staten hebben in 2004 een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Het project heeft geresulteerd in de oprichting van het merk Gegarandeerd Groningen en zal begin 2008 worden afgerond.

4. De Landbouwagonderwerpen 2008-2011

Wij willen de provinciale inzet voor de periode van het huidige collegeprogramma koppelen aan de volgende onderwerpen:

- Kennis
- Agribusiness
- Structuurverbetering
- Grootschaligheid koppelen aan kwaliteit en dierenwelzijn
- Visserij
- Klimaat
- Energie
- Glastuinbouw
- Biologische Landbouw
- Generieke projectondersteuning gericht op versterking, vernieuwing en verbreding.

Kennis

Wij constateren dat kennisoverdracht niet altijd optimaal is. Voor die sectoren die voor de provincie van belang zijn, willen wij een rol spelen bij het vergaren en overdragen van kennis. Dit geldt zowel voor de akkerbouw als de veehouderij. Voor kennisverhoging in de akkerbouwsector zullen wij een trekkende rol vervullen. Voor de melkveehouderijsector sluiten we deels aan bij activiteiten in de provincie Fryslân.

Actie 1: Wij willen een actieve rol spelen bij het verzamelen en verspreiden van kennis naar de agrarische sector.

Resultaat 1-1: Drie kennisoverdrachtprojecten opstarten.

Resultaat 1-2: Jaarlijks landbouwcijfers uitbrengen.

Agribusiness

De agribusiness keten is een belangrijk onderdeel van de Groningse economie. Agribusiness is dan ook één van de speerpunten in Koers Noord. Koers Noord is de noordelijke gebiedsgerichte uitwerking van de rijksnota 'Pieken in de Delta'. Wij richten ons op een verdere kennisontwikkeling en innovatie in de agribusiness sector.

Actie 2: Wij willen een rol spelen in de versterking van de agribusiness sector op het gebied van kennisontwikkeling en innovatie.

Resultaat 2-1: Twee projecten gericht op kennis en innovatie in de agribusiness sector.

Resultaat 2-2: Organiseren van een jaarlijkse bijeenkomst met de verschillende partners uit de agribusiness sector.

Structuurverbetering

Wij willen de schaalvergroting in de landbouw daar waar wenselijk en mogelijk faciliteren. Structuurverbetering, gekoppeld aan een goede inpassing van grootschalige landbouw in het landschap wordt in belangrijke mate bepaald door de grondmobiliteit. Om de grondmobiliteit te bevorderen zien wij kavelruil als een geschikte methode. Inmiddels is er een kavelruilbureau opgericht. Met dit bureau willen wij op een planmatige wijze jaarlijks 600 ha verbeterde landbouwstructuur realiseren.

Actie 3: Stimuleren van kavelruil.

Resultaat 3: 2.000 ha via kavelruil verbeterd ingerichte landbouwgrond.

Grootschaligheid koppelen aan kwaliteit en dierenwelzijn

Schaalvergroting is een onomkeerbaar proces dat nodig is om de ontwikkelingen in het beleid en de marktsituatie te kunnen pareren. Beleid over de ruimtelijke

inpassing van agrarische bebouwing is vastgelegd in POP II en de nota "Ruimte in kwaliteit, kwaliteit in ruimte".

Juist deze schaalvergroting biedt mogelijkheden om stappen te kunnen zetten ter verbetering van de duurzaamheid van bedrijven en hier kennis over te vergaren. Dit geldt vooral voor de gebieden milieu, landschap, ruimtelijke ordening en dierenwelzijn.

Actie 4: Gericht ondersteunen van initiatieven gericht op schaalvergroting in combinatie met verhoging van duurzaamheid en dierenwelzijn.

Resultaat 4: Drie voorbeeldprojecten.

Visserij

Voor een aantal gemeenten binnen de provincie is de visserij van belang, zowel economisch als toeristisch. Wij zullen ons inzetten voor duurzame visserij en ontwikkeling van de visserijgemeenschappen rondom de Waddenzee. Hiertoe gaan wij participeren in het Europees Visserij Fonds. Dit Fonds biedt middelen voor het ondersteunen van lokale initiatieven voor duurzame visserij.

Actie 5: Duurzame visserij en EVF opnemen in het Leaderactieprogramma Hogeland.

Resultaat 5-1: Onderdeel visserij is opgenomen in het Leaderactieprogramma Hogeland.

Resultaat 5-2: Drie projecten in drie vissersdorpen.

Klimaat

De landbouw staat voor meerdere uitdagingen, waaronder de reeds genoemde wijzigingen in de beleidsomgeving en de marktomstandigheden. Een derde belangrijke variabele is de voorspelde klimaatverandering. Veranderingen in temperatuur- en neerslagpatronen gaan grote invloed hebben op het bouwplan, gewaskeuze en ruimte die nodig is om overvloedig water (tijdelijk) te bergen. Het ontwikkelen van kennis op dit terrein is gewenst.

Actie 6: Ondersteunen van aanpassing van agrarische sector aan klimaatverandering.

Resultaat 6: Pilot project klimaat en landbouw.

Energie

De agrarische sector kan een rol spelen bij de vermindering van de CO₂ uitstoot door het opwekken van groene energie, hetzij uit speciaal hiervoor geteelde gewassen, hetzij uit reststromen. Op termijn zou dit een belangrijk onderdeel van verbredingsactiviteiten kunnen worden. Hiervoor is provinciaal beleid op het gebied van mestvergisting vastgelegd en is het actieplan Biomassa opgezet.

Actie 7: Ondersteunen van de agrarische sector bij de productie van energie uit biomassa.

Resultaat 7: Drie voorbeeldprojecten.

Glastuinbouw

In december 2007 heeft de Raad van de gemeente Eemsmond het Ontwerp Bestemmingsplan ter visie gelegd. Hiermee is de planologische voorbereiding van het glastuinbouwgebied nabij de Eemshaven een nieuwe fase ingegaan. De komende tijd zal de nadruk binnen het project verschuiven van het planologische traject naar de uitvoering. Belangrijke aspecten hierbij zullen de arbeidsvoorziening en de acquisitie van belangstellenden zijn.

Actie 8: Planologische voorbereiding en uitvoering project glastuinbouw Eemshaven.

Resultaat 8-1: Polder ten zuiden van Eemshaven heeft bestemming glastuinbouw.

Resultaat 8-2: Uitvoeringsplan arbeidsvoorziening en opleiding.

Resultaat 8-3: Plan van aanpak acquisitie.

Resultaat 8-4: Realisatie eerste kassencomplexen.

Biologische Landbouw

In december 2007 is de LNV Nota Biologische Landbouw 2008-2011 gepresenteerd. Het rijksbeleid richt zich op verdere verzelfstandiging en marktontwikkeling van de gehele biologische keten. Ook op het gebied van duurzaamheid moet de biologische landbouw een voorloper blijven en kennis ontwikkelen die ook in de gangbare landbouw van toepassing kan zijn. Binnen het provinciale landbouwbeleid is en blijft biologische landbouw een aandachtspunt. Net als LNV benaderen wij de biologische sector als een zelfstandige, kennisintensieve en duurzame sector. Binnen het Programma Landelijk Gebied en het provinciaal landbouwkrediet is financiële ruimte voor ondersteuning van projecten uit de biologische sector.

Actie 9: Waardevolle projecten uit de sector zullen wij ondersteunen via het PLG en het provinciale landbouwkrediet.

Resultaat 9: Zes projecten.

Generieke projectondersteuning gericht op versterking, vernieuwing en verbreding

Buiten bovengenoemde thema's zijn er nog meer waardevolle initiatieven die vanuit de sector aan ons zullen worden aangeboden. Voorbeelden hiervan zijn projecten op het gebied van verbreding, innovatie en duurzaamheid of ketenprojecten waarin een verbinding tussen de primaire productie en partijen verder in de keten wordt gemaakt. Voor dergelijke projecten is financiering vanuit het PLG mogelijk.

Actie 10: Waardevolle projecten uit de sector zullen wij ondersteunen via het PLG en Koers Noord.

Resultaat 10: Vier projecten.